



**PREZES  
URZĘDU OCHRONY  
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW  
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5  
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922  
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR-61-12/06/ZR/

Wrocław, 25 maja 2006 r.

**DECYZJA RWR 19/2006**

Na podstawie art. 23e ust. 1 i 2 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tj.: Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, - działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

**uznaje się za praktykę** naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie przedsiębiorców Tomasza Chodaniewicza, Romana Hodaniewicza i Ewy Hodaniewicz prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Ekologiczna Pralnia Chemiczna „Mors” s.c., z siedzibą w Wałbrzychu przy ul. Andersa 96, polegającą na umieszczeniu w punkcie 5 wzorca umownego pn. „Zlecenie” stosowanego przy zawieraniu umów z konsumentami korzystającymi z usług Ekologicznej Pralni Chemicznej „Mors” zapisu: *„W przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota będąca 10-krotną ceną usługi”*, stanowiącego klauzulę wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art.23a ust.1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania od dnia 5 kwietnia 2006 r.**

**UZASADNIENIE**

1. Dnia 20 marca 2006 r. – postanowieniem nr 67/2006 - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zw. dalej Prezesem Urzędu), wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorców Tomasza Chodaniewicza, Romana Hodaniewicza i Ewy Hodaniewicz prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Ekologiczna Pralnia Chemiczna „Mors” s.c., z siedzibą w Wałbrzychu (zw. dalej Pralnia „Mors”) praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów o której stanowi art.23a ust.1 i 2 wymienionej ustawy polegającej na umieszczeniu w punkcie 5 wzorca umownego pn. „Zlecenie” stosowanego przy zawieraniu umów z konsumentami korzystającymi z usług Ekologicznej Pralni Chemicznej „Mors”, zapisu, iż *„W przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota będąca 10-krotną ceną usługi”*, który

stanowi klauzulę wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym stanowi art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego.  
(dowód: karta 1).

Przedmiotowe postępowanie wszczęto w związku z informacją nadesłaną przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej we Wrocławiu, dotyczącą stwierdzenia w trakcie przeprowadzonej kontroli w Pralni „Mors”, iż we wzorcu umownym pn. „Zlecenie” jest stosowany zapis (w pkt 5), który został wpisany do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.  
(dowód: karta 3-6)

2. W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Pralnia „Mors” w piśmie z dnia 6 kwietnia 2006 r. poinformowała, iż w związku z otrzymanym zawiadomieniem o wszczęciu przedmiotowego postępowania, z dniem 5 kwietnia 2006 r. wycofała ze stosowania druki „Zlecenia” zawierające kwestionowany przez Prezesa Urzędu punkt 5.  
(dowód: karta 7-8)

### **Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:**

#### **1. Uczestnicy postępowania:**

- Tomasz Chodaniewicz jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Wałbrzycha pod nr 25290/01;
- Roman Hodaniewicz jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Wałbrzycha pod nr 25291/01;
- Ewa Hodaniewicz jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Wałbrzycha pod nr 25289/01.

Wymienieni przedsiębiorcy – na podstawie umowy spółki cywilnej zawartej dnia 14 sierpnia 1996 r. - wspólnie prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą Ekologiczna Pralnia Chemiczna „Mors” z siedzibą w Wałbrzychu a przedmiotem tej działalności jest m.in. pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich.  
(dowód: karta 13-17)

Pralnia działa pod adresem siedziby spółki przy ul. Andersa 96, ponadto współpracuje z zewnętrznymi podmiotami, które przyjmują rzeczy do pralni jako Punkty Przyjęć Pralni „Mors”, których na dzień 6 kwietnia 2006 r. było 24, w następujących miastach: Wałbrzych, Jelenia Góra, Dzierżoniów, Strzegom, Jaworzyna Śląska, Boguszów-Gorce, Karpacz, Kowary, Kamienna Góra, Piechowice, Szczawno-Zdrój, Świdnica i Żarów.  
(dowód: karta 9-11)

2. Począwszy od roku 2002 r., w związku z prowadzoną działalnością w wyżej wymienionym zakresie Pralnia „Mors” wprowadziła do obrotu wzorzec umowny pn. „Zlecenie” (zarówno w pralni, jak i punktach przyjęć) zawierający w punkcie 5 zapis, że *„W przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota będąca 10-krotną ceną usługi”*.  
(dowód: karta 6)

Jak ustalono, klauzule o takiej treści zamieszczono w Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami:

- nr 8 (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 stycznia 2002 r. sygn. akt XVII Amc 7/00);
- nr 42 (wyrok SOKiK z dnia 19 marca 2003 r.; Sygn. akt XVII Amc 55/02),
- nr 81 wyrok SOKiK z dnia 7 października 2003 r. Sygn. Akt XVII Amc 56/02),
- nr 141 wyrok SOKiK z dnia 21 kwietnia 2004 r. Sygn. Akt XVII Amc 74/03).

## Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wskazuje, że „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie **bezprawne** działanie przedsiębiorcy”, natomiast art. 23a ust. 2 tej ustawy stanowi między innymi, iż „za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności (...) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego”:

Do stwierdzenia praktyki o której mowa art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) **bezprawność** działań przedsiębiorcy, poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
- 2) **godzenie** tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów,

### Ad 1)

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479<sup>36</sup> – 479<sup>45</sup> k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479<sup>43</sup> k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy **elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego**. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecnictwem Sądu Apelacyjnego (np. wyroki z: 29.09.2005., sygn. akt VI Aca 381/05, 16.11.2005. sygn. akt VI Aca 473/05).

Dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Wspomniane wyżej wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznały za niedozwolone następujące klauzule:

- nr 8 (wyrok SOKiK z dnia 16 stycznia 2002 r. sygn. akt XVII Amc 7/00):

*"w przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota odpowiadająca jej wartości, nie więcej jednak niż równowartość 10-krotnej ceny za wykonaną usługę"*

- nr 42 (wyrok SOKiK z dnia 19 marca 2003 r.; Sygn. akt XVII Amc 55/02):

*"za rzeczy zaginione lub zniszczone z winy Zakładu, odpowiada on w wysokości 10-cio krotnej wartości tejże usługi"*.

- nr 81 wyrok SOKiK z dnia 7 października 2003 r. Sygn. Akt XVII Amc 56/02):

*„za rzeczy zaginione lub zniszczone z winy Zakładu odpowiada on w wysokości 10-cio krotnej wartości tejże usługi.”*

- nr 141 wyrok SOKiK z dnia 21 kwietnia 2004 r. Sygn. Akt XVII Amc 74/03):

*„w pozostałych przypadkach pralnia odpowiada do wysokości 10 krotności ceny usługi.”*

Kwestionowany zapis w punkcie 5 wzorca umownego pn. „Zlecenie” stosowanego przy zawieraniu umów z konsumentami korzystającymi z usług Pralni „Mors” brzmi: *„W przypadku zaginięcia lub zniszczenia garderoby odszkodowanie dla klienta stanowi kwota będąca 10-krotną ceną usługi”*, mieści się więc w „hipotezie” wymienionych wyżej klauzul wpisanych do rejestru.

Reasumując, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania Pralni „Mors” w świetle art.23a ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polega na wprowadzeniu do obrotu zapisu umownego bezwzględnie przez prawo zakazanego, który znajduje się w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych o którym stanowi art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego

**Tak więc należy uznać, że została spełniona pierwsza z wymienionych wyżej przesłanek stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy.**

## **Ad 2)**

Analizując drugą przesłankę należy wyjaśnić, w jaki sposób opisane wyżej bezprawne działania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Niewątpliwie naruszenie interesu konsumentów następuje wówczas, gdy przedsiębiorca działa sprzecznie z przepisami prawa, regulującymi prawa konsumentów, a także, gdy nie otrzymują oni od przedsiębiorcy pełnej informacji o swoich prawach i obowiązkach.

W rozpatrywanym stanie faktycznym działanie Pralni „Mors” bezpośrednio godzi w interesy konsumentów w chwili, gdy następuje zaginięcie lub zniszczenie garderoby oddanej do czyszczenia w Pralni „Mors”.

Treść punktu 5 „Zlecenia” ma na celu odwieść konsumenta od skorzystania z prawa do roszczenia zwrotu pełnej wartości oddanej do pralni rzeczy, poprzez wywołanie w nim przeświadczenia, iż oddając rzecz do pralni ponosi ryzyko związane z ewentualnym zniszczeniem lub zagubieniem odzieży. Spółka uniemożliwia przez to części konsumentom skorzystanie z przysługujących im uprawnień, w zakresie dochodzenia zwrotu pełnej wartości oddanej do pralni rzeczy.

W rozpatrywanym stanie faktycznym, istotne jest także to, że Pralnia „Mors” poprzez informację zamieszczoną w pkt 5 „Zlecenia” przerzuciła na konsumenta ryzyko prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej związanej z koniecznością ponoszenia kosztów związanych z wypadkami zniszczenia lub zagubienia rzeczy oddawanych do czyszczenia przez konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątplenia mamy do czynienia z naruszeniem praw bliżej nieokreślonej liczby konsumentów, tych którzy skorzystali z usług Pralni „Mors” działającej ponadto poprzez 24 Punkty Przyjęć zlokalizowane w 12 miastach województwa dolnośląskiego. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy kontrahentów Pralni „Mors”. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, iż w 2005 r. do Pralni „Mors” oddano łącznie 5090 sztuk odzieży, a w pierwszym kwartale 2006 r. – 823 sztuki odzieży.

**Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Pralni „Mors” godzą w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym została spełniona druga z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.**

**W związku ze spełnieniem obu przesłanek należało zachowanie Pralni „Mors” uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i nakazać zaniechanie jej stosowania.**

Jednakże zgodnie z art. 23e ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie* (...) nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a. W związku z oświadczeniem „Pralni Mors” o wycofaniu się ze stosowania kwestionowanego zapisu z dniem 5 kwietnia 2006 r., Prezes Urzędu wydał decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania.

Podstawą do rozstrzygnięcia danej sprawy w oparciu o przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest: określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

**Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.**

Stosownie do treści art. 78 ust 1 ustawy *o ochronie*... w związku z art. 479<sup>28</sup> k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia,

za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury  
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Z up. Prezesa UOKiK  
Dyrektor Delegatury UOKiK we Wrocławiu  
Zbigniew Jurczyk

Otrzymuje:

E.Hodaniewicz, R.Hodaniewicz, T.Chodaniewicz  
Ekologiczna Pralnia Chemiczna „Mors” s.c.  
Ul. Andersa 96  
58-304 Wałbrzych